

HMS – hva betyr det for din virksomhet?

Tilsynsleder Vigdis Tingelstad, Arbeidstilsynet Østfold og Akershus
Skadedyrdagene 2019

Innhold i presentasjonen

- Internkontrollforskriften
- Kjemikaliebruk
- HMS-ansvaret for andre enn egne arbeidstakere
- Annet relevant rundt HMS

Spør underveis!

Internkontrollforskriften

- Leder av virksomheten må:
 - Sørge for systematisk oppfølging av krav til HMS i regelverket i samarbeid med arbeidstakerne
- Hensikt:
 - Sikre at problemer oppdages og tas hånd om i tide
- Internkontroll er kvalitetssikring

Definisjon av systematisk HMS-arbeid

Internkontrollens definisjon:

- Internkontroll er systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetenes aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i eller medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen,

jfr. internkontrollforskriften § 3

Sagt på en annen måte:

- Arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter stiller en rekke krav til arbeidsgiver der formålet blant annet er å sikre arbeidstakerne et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, og som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger (fullt forsvarlig arbeidsmiljø).
- Systematisk HMS-arbeid er den **metode** som arbeidsgiver skal benytte for å ivareta lovens krav til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Arbeidsgiver er pålagt gjennom lov å innføre og bruke metoden, jfr. arbeidsmiljøloven § 3-1(1) og internkontrollforskriften § 4.

Ansvar for innføring og utøvelse av systematisk HMS-arbeid:

- Ansvar for å starte opp og holde i gang det systematiske HMS-arbeidet påhviler arbeidsgiver, jfr. internkontrollforskriften § 4.
- Systematisk HMS-arbeid skal utføres på alle plan i virksomheten, jfr. aml. § 3-1(1). I større virksomheter er normalt definerte deler av HMS-ansvaret delegert til ledere på ulike nivåer.
- Hvordan oppgaver og ansvar på HMS-området er fordelt i virksomheten skal fremgå av selve HMS-systemet (HMS-håndbok e.l.), jfr. internkontrollforskriften § 5 annet ledd nr. 5.
- Selv om oppgaver og ansvar er delegert har øverste ledelse et overordnet ansvar for HMS-arbeidet. Blant annet må øverste ledelse etablere og praktisere en ordning som gjør at den kan føre kontroll med at HMS-systemet virker i praksis, at HMS-systemet utvikles i tråd med nye lovkrav, utfordringer og risikoforhold, og at eventuell systemsvikt rettes opp.

Internkontroll innebærer at virksomheten skal (§ 5, 2. ledd):

- Sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten
- Sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer
- Sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes
- Fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet *må dokumenteres skriftlig*
- Ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt *må dokumenteres skriftlig*
- Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene *må dokumenteres skriftlig*
- Iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen *må dok.skriftlig*
- Foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt *må dokumenteres skriftlig*

Praktisk om internkontroll

<https://www.arbeidstilsynet.no/hms/internkontroll/>

Kjemikaliebruk

- Lovverk
- Kartlegging, risikovurdering og tiltaksplan

Lovverk

- Arbeidsmiljøloven § 4-5
- Forskrift om utførelse av arbeid
 - Kapittel 2: Stoffkartotek
 - Kapittel 3: Arbeids hvor kjemikalier kan utgjøre en fare for arbeidstakeres sikkerhet og helse
 - Kapittel 3: Asbestarbeid

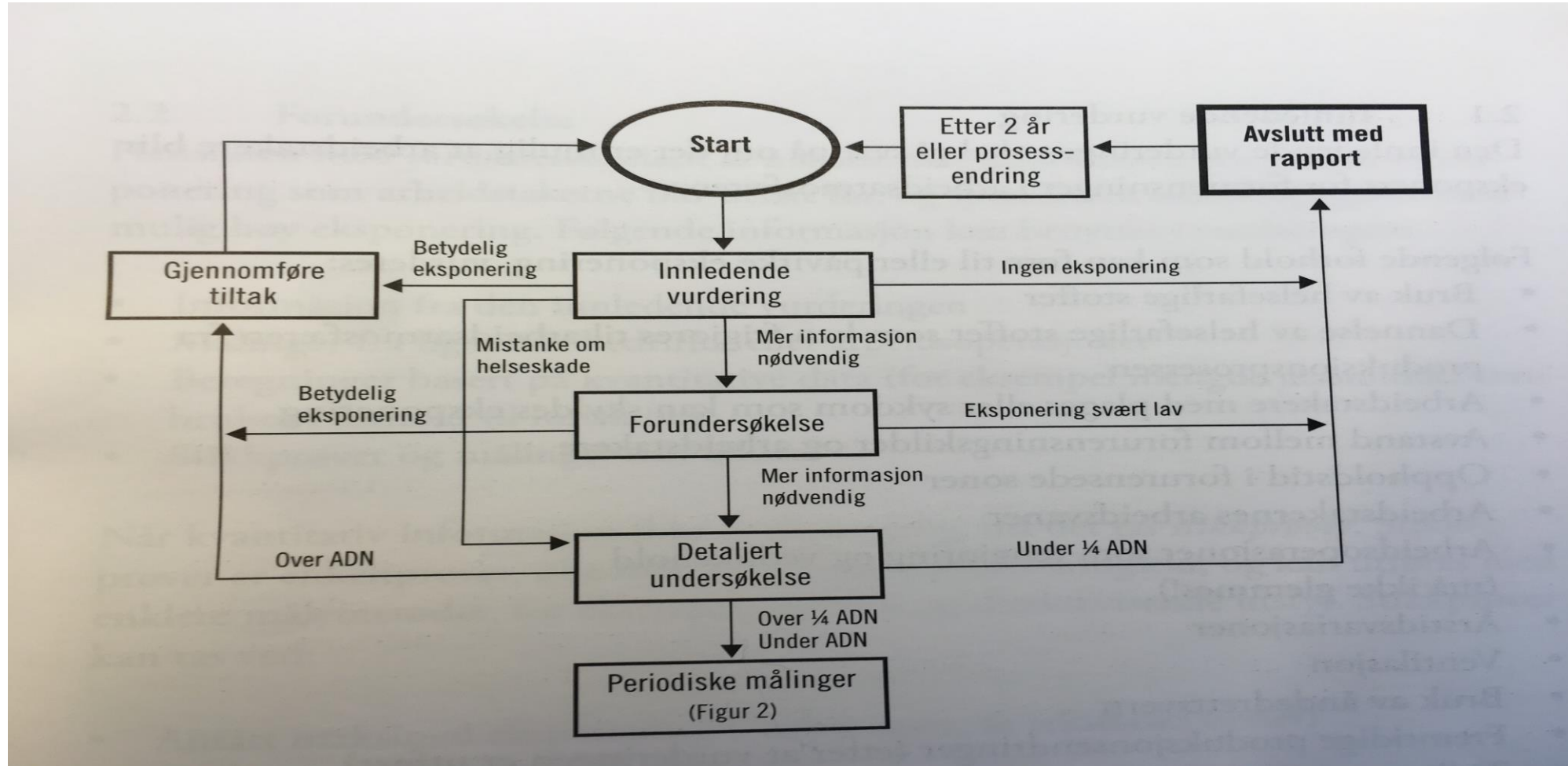
Hensikten med kartlegging- og vurderingsprosessen

- Identifisere forhold som kan føre til helseskade
- Det trengs kunnskap om hvilke kjemiske stoffer som kan frigjøres til arbeidsatmosfæren
- Hvilke helseeffekter stoffene kan forårsake
- Kunnskap om målemetoder
- Kunnskap om hvordan eksponering kartlegges og vurderes

Kartlegging og vurdering

- Innledende vurdering
- Forundersøkelse
- Detaljert undersøkelse
- Vurdering av måleresultater
- Periodiske målinger
- Rapportering

Periodiske målinger

Tiltakstrappen

- Informasjon og opplæring i arbeidet
- Erstatt farlige stoffer med mindre farlige
- Gode arbeidsrutiner
- Innkapsling av farlige stoffer (inneslutningstiltak)
- Ventilasjon, evt. Punktavsug
- Verneutstyr

Litt fra Arbeidstilsynets nettsider

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/kartlegging-og-vurdering-av-eksponering-for-kjemiske-og-biologiske-forurensninger/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/stoffkartotek/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/stoffkartotek/sikkerhetsdatablad/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/grenseverdier-for-kjemisk-pavirking/>

<https://www.arbeidstilsynet.no/tema/personlig-verneutstyr/>

Arbeidsgivers plikter overfor andre enn egne arbeidstakere (AML § 2.2)

Når andre enn arbeidsgivers egne arbeidstakere, herunder innleide arbeidstakere eller selvstendige, utfører arbeidsoppgaver i tilknytning til arbeidsgivers aktivitet, skal arbeidsgiver:

- a) Sørge for at egen virksomhet er innrettet og egne arbeidstakeres arbeid er ordnet og blir utført på en slik måte at også andre enn egne arbeidstakere er sikret et fullt forsvarlig arbeidsmiljø
- b) Samarbeide med andre arbeidsgivere for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø
- b) Sørge for at innleid arbeidstakers arbeidstid er i samsvar med bestemmelsene i Kapittel 10 om arbeidstid i arbeidsmiljøloven

Tips og annet relevant rundt HMS

<http://www.regelhjelp.no/no/Emner-A---A-/HMS--helse-miljo-og-sikkerhet/>

A wide, empty paved area, possibly a parking lot or plaza, featuring several tall, white, modern light poles. The poles are arranged in a line, with some having multiple light fixtures. Young trees and shrubs are planted in small islands within the paved area. The background shows a clear sky and distant hills. The text "Takk for oppmerksomheten!" is overlaid in the center of the image.

Takk for oppmerksomheten!